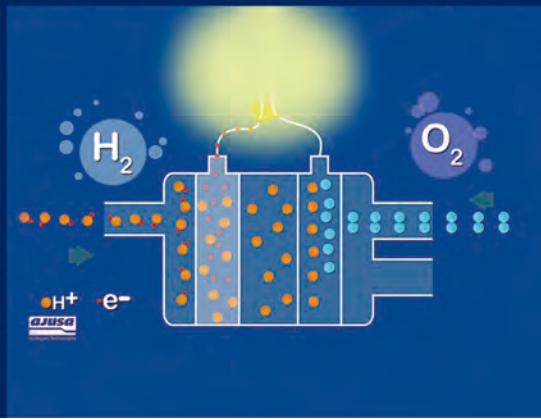

ВІДНОВЛЮВАНО-ВОДНЕВА ЕНЕРГЕТИКА І ПАЛИВНІ КОМІРКИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

**ФУНДАМЕНТАЛЬНІ АСПЕКТИ
ВІДНОВЛЮВАНО-ВОДНЕВОЇ ЕНЕРГЕТИКИ
і ПАЛИВНО-КОМІРЧАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

çà çàâàëüí îþ ðåäàêö³ºþ
Р .І . Ні ёї í ³і à

Київ
ВИДАВНИЦТВО
KiM
2018

| Розділ 3 **ПАЛИВНІ КОМІРКИ**

РОЗРОБЛЕННЯ РЕЖИМІВ ВИГОТОВЛЕННЯ АНОДУ ТА ЕЛЕКТРОЛІТУ КЕРАМІЧНОЇ ПАЛИВНОЇ КОМІРКИ МЕТОДОМ СТРІЧКОВОГО ЛИТТЯ

Í îë³øêî ². Í.⁽¹⁾, Áðîäí³êîâñüèé ^a. Í.⁽¹⁾, ²âàí÷åíêî Ñ.Å.⁽¹⁾, Èëñöíåíêî Í.Í.⁽¹⁾,
 Áðîäí³êîâñüèé Ä. Í.⁽¹⁾, Áðîäí³êîâñüèà ².Ä.⁽¹⁾, Áàðáíîâñüèé Ä.².⁽¹⁾, Áðè÷åâñüèé Í.Í.⁽¹⁾,
 Áâñèëüºå Í.Ä.⁽¹⁾, Đàáöéÿ Ä.Ä.⁽¹⁾, Á³ëíöñ Ä.Ä.⁽²⁾, Á'þíîâ Í.²⁽²⁾, ßí÷åâñüèé Í.Ç.⁽²⁾,
 Éíâàëåíêî È.È.⁽²⁾, Ñíëíàí Ñ.Í.⁽²⁾

⁽¹⁾²íñòèòóò ïðîáæåì àòåð³æíçíàâñòâà ³ì. ². Ì. Ôðàíöåâè÷à ÍÀÍÓêðàíè,
03680. Èè.â. âðë. Èðæèæáíàññüèíàí 3, polishko.ihor@gmail.com

(²) ² Íñòèòòò çäääüüí î òà íåîðää í³÷í î õ³í 3³ì. Â.Â. Ååðí àäñüëîâí ÍÀ Í Óéðà_í è,
03680, ì. Èè_â, ið. I äeëàä³íà, 32/34, belous@ionc.kiev.ua

Âñòóï

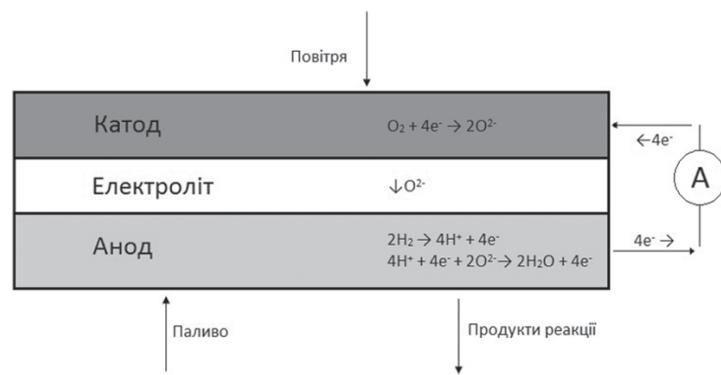
Êåðâ ð i 3 ÷ í 3 i à è è å í 3 ê î i 3 ð ê è (Ê ï Ê) ° å è å ê ð î - ð 3 i 3 ÷ í è i è i ð è ñ ð ð î y i è , y è 3 ç ä 3 é n í p b ð ð ï i ð y i å i å ð å ð å ð å i å ð å i y ð 3 i 3 ÷ i 1 i á i å ð å 3 i i à è è å å (å ó å è å - å å å i 3 , å i å å å i ü , i i i i i è å å ó å è å ö p ð i ù i) ð å i è è n í p å à ÷ å (é è è n å å ü) å å è å ê ð è ÷ i ó ð å ð å i è å ó å i å ð å 3 i [1-2] . Å ô å ê ð è å i 3 ñ ð ò i å ð å ð å i å ð å i y ð 3 i 3 ÷ i 1 i å i å ð å 3 i i à è è å å å è å ê ð è ÷ i ó å ï ï å å ° å 3 è ü ø å 60 % , à i ð è å è è i ð è ñ ò å i i 3 ó ð å i å å ð å i è å , ð ï ï È È Ä i i å æ å å i n y å å ð è 95 % [3] . Å i å ð å i å å - å å ð ö p ÷ 3 ñ è ñ ò å i è i å i n y i i 3 ï ï È ï ï å i å ð å 3 å æ å å i å å è è i i å æ è å 3 ñ ð ò i ð å ö p å å ð è å å ç i å ð å ð å i i i ð i - ö y å i 7-8 ð i è 3 å ç 3 i è å å å i i y i å å å ê ð è å i n y 3 å è å i i å å è å i y å è å ê ð è ÷ i 1 i å i å ð å 3 , 2-3 % å à ð 3 è .

Óðääëö³é íà Ê Í Ê ñêëäàäºöñý ç ù³ëüíäî
 åëäéòðîë³óò à i ðóåàòèò åëäéòðîä³â íàäéïéí
 íüíäî (ðèñ. 1). Çäçâè÷æ, ñêëäàä³â Ê Í Ê àéäí-
 ðîäéëþþü ç ðåéèò ì àòåð³äë³â: åëäéòðîë³ò –
 ç ZrO₂ (ä³íêñèä öðëðéî í³þ, ñòðáàä³ë³ç íâàíèé
 ó êóá³÷í³é ôàç³), àííä³ êàòíä –
 ç Ni – ZrO₂ ³ LaSrMnO₃ – ZrO₂ ⁶ îìíä-
 cèð³â, ä³äííä³äíí.

Öñ ñ àéññí êðë áñññ í ëóàòàöðé í³ òå ì i åðàòöðè
 (800–900 °Ñ) ³ i îéðà ù óþþü áí åðääðé ÷ í³
 i îéac i èéè åéåéðöðí õðí³ ÷ i ïáî ááí åðàòì ðà,
 àéå áí í è i ðè ø áé ä ø ó þþü áåäðàääöðé þ
 åéàñðøé åíñðåé ñéèäåí åéð È Í È ³ i áééäåäà-
 þþü æíðñðöðé åé ì i åé ù i åí åé åáí ðò i åòåðð-
 äë³å ³ ðåðí i ééå ãé åé åí ý ñéèäåí-
 åéð È Í È ðà åñ³ i åí åðäåí åå åáðø þ ÷ i

ñèñòåìè. Îòæå, îñíîâíîþ ðåíääíö^{3º}þ ó ðíç-
âèðéó È Í È ° çíèæáííý ðíáî÷îþ ðåì iåðàòðé
äî 600 °Ñ³ çåáðæåííý ï ðöüüîþ âèñïîéïþ iðíåöé-
ðèåííñð³, ùî, óñâîþ ÷åðäó, äîçâíëý° çáëüø èòè
íîìåíéëàðóðó âèéîðèñòîáðåàíéð ì àðåð3æë3å.
Âèð³þ åííý öüüäî çåäàííý ì iæëéå ÷åðäç
ñòðóðéòòðíó î iðè ì ³çåö³þ ñèëäàíåèð È Í È òà/åáî
çàñòîñóðåàííý ï îåèð ì àðåð3æë3å [4].

Í à ñüüâäää í³ ñåðää öññö çàñöîññåóåà íéö åëÿ
åèäïòîåëää í iy iëàññéëö È Í È i åòïä³â ñòð³-êîåå
ëèòöy ååàæä°öññy íáé i åðñi åèöèåä í³ø è i -åðåç
i îæëèåññöü åèäïòîåëää í iy ië³âîê ç íà i åðää çà-
äääíé i è ðíç i³ðå i è, ð³â i i³ðí i þ ñòðöôðöðí þ
åèðíáó òå èääåëññöþ i àññøðåáåà í iy åèðíáí èöö-
åå [5-8]. Nà i å öåé i åòïä åàðå iòö° å³ä i iññ i
ëåäåéèé i åðåð³ä å³ä èäå i åðå i ðí èëö ðíçðíáî è
i ðí i èñèé i å i åñ i åèðíáí èööåå

Đề ñ 1. Ņõå àòè ð íå çí áðàæá í ý i ëññé î êåðà ì ³ ï î
i àëèâ í î êî ì ³ ðêè

І ðè âеãîðîâеãí³ Э І Ê ì åðîäî ñòð³÷êîâî-
âî ëèðòþ îðå ï î âеãîðîâëþþòüñý ñòð³÷è è áí îáó
³ äëåéòðîë³ðó, ýê³ i ïð³ i i¹°áíøþòüñý ó íáï³âéî i-
³ðéò ³ ðàçî i ñi³ëàþþòüñý. Эàðîäíà ië³âéà íàí î-
ñèðòüñý íà âæå ñi³å÷åíó íàï³âéî i³ðéò ç áîéó
äëåéòðîë³ðó i åðîäî i òðåòåðåò i íâî äðóéò ³ âæå
i íâî íà êî i³ðéà iðîõîäëðü i iâòåðíå ñi³ëàí íÿ
i ðè ðå i åðåðóð³ ñi³ëàí íÿ èàðîäó.

Í ðîâæá ì î þ ì åòñâó ñòð3÷éîâîâí ëèòðöy âñâù á çàëè øà°ðüñý íåîáð3äí³ñòü ã³äí ðàöüîâóâàðè âæâîðòåâæáí ý áåçäåðâðèò î_, ñòð3÷éè äëÿ éîæí ï-âî ïêðåì îâî ï îðî øéó, ïñè3ëüèé ì îðôïéíã³÷í³ âæàñòèâîñò³ ì îðî øéó íáóì îâëþ þþü âæàñòè-âîñò³ âðð3äí î_, ñóñíåíç³_, ç ýéî_, ³ ã³äëéâà°ðüñý ñëëäà îââ éî ì 3ðéè. Çàçâè÷æé, ñóñíåíç³ý ñëëä-ää°ðüñý ç äåé3ëüèîñò ñëëäà îâèõ (í îë3ì åð-çå'ýçéà, íëàñòè ð³éàò îð, ðíç÷é ì í èé òà ðåððää òàçá - ï îðî øîé, ýéèé íáóì îâëþ ° ïñíîâí³ âæàñòèâîñò³ ³ íðèç íà÷åí íý ñòð3÷îé), ù î óñëëäà î þ ° âèçíà÷åí-íý íåîáð3äí îâî ñi³âð3äí î þåí íý ì³æ íè ì è, ù î á ïðòð è ì àòè áåçäåðâðèò íó ìë3âéò. Á3ëüøå ðîâî, íà ýé3ñòü ñòð3÷éè âîëéâà þþü íàðåì åòðð è ñà ì îâî íðîøåñó ëèòðöy, ðàé3 ýé øâæéñòü ëèòðöy, òí îâè âèññéðåí íý ñòð3÷éè òí ù î.

Ååðàëüíó ³í ðí àöþ þ ù íäá áä³ä íðàò þ hääí íý ðåæè í ³ä áæäîò íâéäá íý ñòð³÷ íê äéý éåðà í ³÷ íéð íäééâí èø êí í ³ðí ê ç óéðåí ñíñüéâí í i ðí ðí ðóé ä³íéñéäó öéðéí í³þ íáâåäåáí í á íàð³é í i íðåðåá í³é ðíáíð [9]. Å ö³é ðíáíð³, i íë³í åðí í çå'ýçéè áè-éíðéñò íåðåäéè í i íë³å³ í³ëåðòéðåëü (Í ÅÁ). Í ðí-ðå, iðè ðíáíð³ ç ö³þ þ ðå÷ íâéíþ ñéëäá í³ñòþ þ ° í ³äá³ð íå íáð³áí íâí ðíç÷ è í íèéà, í ñé³ëüéè ðóâéäé³ñòþ áè íåðíåðåäá íý íñòåí íüíâí íáó í íâ-éþ þ ° óðåíðåí íý í íåðòíåâéð ååðéò ååðåéð³å. I è ðíç-ðíáèéè ðåðåíð ñóñíåíç³, ç áèéíðéñòåí íý í åäí-éí i í íåíðííl ñéñòåí è ³çí iðí iééíâíâí ñí iéððóðå áðóåäí íéð. Iá íñí íâ³ ðíçðíáéäá íéð ñòð³÷ íê áðéí áèéäíðíâéäá í ðíáíð-ò Ë Í È ðå í ðíâåäåâí í i íð³âíýëüíá áíñë³äæåá íý u ç êí í åðð³é í í áíñ-ðóí íéí áíäéíâí í (ðíâí æ ñééâáó) çà íäíâéíâéð óí íâ áè íðíåðåäá íü. Ðíçðíáéäá íá Ë Í È í ðíâå-í í ñòðóåäéà í àéñè í àëüíó i èðí ðí ðí ðóáæ í³ñòþ íâ ð³å í³ 4,2 í Áð/c ì², ó ðíé ÷ ãñ ýé êí í åðð³é íâ – èéø ø å 2,8 í Áð/c ì² [10].

Í à ðàç³, äëý ñíðî ùåí íý íðîöåñó íðæäîðó-
âåí íý ñóñïåíç³; òà, á³ëüø òíâå, çääøåâéåí íý
âåðòîñò³ íðîöåñó âèäîòåâéåí íý È Í È, ì è çäí-
ðí i íóåâåè èåèéîðèñòîåðåàòè íîåèé íîë³ i åð-
çä'ÿçéó, à ñà ì å åòèëöåëþéîçó ("Sigma-Aldrich",
ÑØÀ), ýëå, íåñëëüè íàì a³äí i î, ùå íå åèééí-

Ðeñðòîâðåëàñü ïðè âèäîòîâëåí í³ Ê Í È. Äàíèé
 i îë³ i åð ° äåâ³-³ äåø åâø è i ó i îð³âíýí í³ ç Ï ÅÁ
 (çà äàíè i è www.sigmaaldrich.com), ³ äå° i ïæ-
 èéâ³ñòü åêèé i ðeñðòîâðåàðè ðïç÷è í íèé iäí iêî i-
 i í áí ðòí i _ nñèñòå i è ç ³ç i ðï iëëíâiâi nñièðòó.
 I è åæå å³ä i ðåöþ åâæèé i åð iæéó åèäîòîâëåí íý
 ååçååðåðéòí èø nñòð³÷ i ê àí iäó òå åëåéòð ië³ðó. Í à-
 ñòó i í è i êð iêé i ° i ðåöþ åâæí i ý nñi³èåí i ý i à-
 i³âéé i³ðié.

Äääññéííäæåííý ñòðóëòðòðè àííäö³, ýê íä-ñë³äíé, åôåéòèåííñò³ ñòñ³ò ÊÍÉ° ìíæëèåèì ÷å-ðåç äééîðëñòàííý òåé çååäíéò ãðåää³ò ïðíéò àííä³å [14, 15]. Ó òåéííóáííä³ ñòðóëòðòðå, åí³ñòííéäéþ, ðíçì³ð ðàé³ëüé³ñòü ëíðçì³íþþòüñýä³ä ìíæ³ ííä³éò àííä-åéåòðòðè ïðíéò (3íòåðéííåéòð).

Äääíà ðîáîðà íðèñâý÷åíà ñòðóøòðóðíé î íðè-
ì³çäö³_ àí íäó èåðàì³÷í î_ íàëèåíî_ êî ì³ðêè òà
å³äíà ðåöþâåííþ ðåæèì³å ñí³èåííý íàí³åêî í³ð-
êè “äííä-åëåêòðíë³”.

ì àòåð³àëë è òà ì åðî äè äî ñë³äæåí í ý

Í 1ð1 øêè NiO (“Metals Kingdom Industry Limited”, Эёðаé) (ðèñ. 2a), ðà 8YSZ (ZrO_2 ñòàá³ë³çíâà-íéè 8-ì íë. % Y_2O_3) (Zirconia Ukraine & Novitech, Óёðаíà) (ðèñ. 2á) áóëè áèéîðèñòàí³ ýê âð³äí³ ì à-ðåð³ëè. Í 1ð1 øêè áóëè áîñë³äæåí³çà áïíîíàíþ íðîñâðòíüíâí äëåéòðíííâí î 3ëðíñêîíò (ÍÅÍ) JEOL JEM-100CX; ïð ðíçí³ðè ñêëàääëè 30–150 ì ì ðà 80-90 ì íë NiO ðà 8YSZ, âð³äíîâð³äíî.

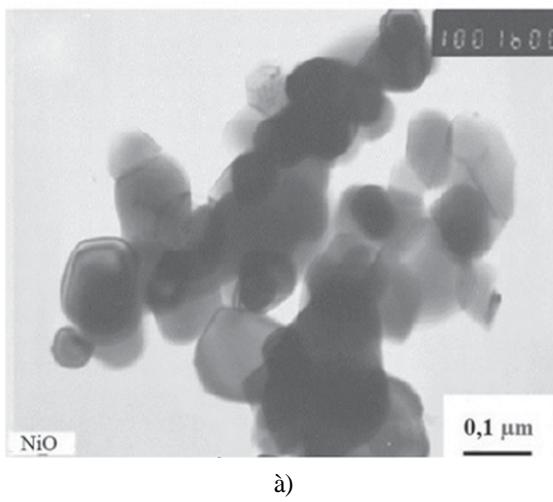
Þê çàç íà-àè îñý àè ùå, äëÿ i ðèåâîðóâà í ý ñoñ-
ïåíç³é îêð³ì i îðî øêó íåâáð³äí è i ° äíäàâà í ý
i íë³i åðó-çâ-ÿçêè, ýèéé ô iðìo° i àðòðëöþ äëÿ
óðòðë i àí íý -ñòðeí îê i îðî øêó; i ëæñòðe ô³êàò iðà,
ýèéé íàäà° ñòð³-èà i íåâáð³äí i ïåëæñòðe- i ïñò³(äëÿ
i íëåäøå í ý ði áîðè ç i è i è); ðà ðíç- è i í èéà.

Ó ŷêîñð³ ūëàñðè ô³éâòîðà âéêéîðèñòîåóâæë
æèáóðèéôòàëæò; ï îë³ì åð – åðèëöåéþþéîçà; ðíç-
÷è í íèé – ³cí iðí iëëíâèé ñïëéðò.

Nóñiiåíç³ ï äëý ëèòðöý åîòðåàëè ó åâà åðàïë. Íåðøéè åðàï – iðeåîòðåàí íý ðîç÷èíó iïëëìåððó, iëèñòðêð³êàòïðà òà ðîç÷èíéèå. Çì³øóâæèë ðå÷îâè íé çà äîïîïäîþ ìåäí³ðíîäî çì³øóâæà ïðè òåì iåðàòð³ 50 °N, iðîòýäî ì 1,5 åïä. Í-ññóðíéèé åðàï – äîäàâàí íý å³äïî³äíîäî iï-ðîøéôç iîääëüøèì çì³øóâàí íý ì ó åðàòðåàí iî-íó iëèí³ iðè ê³ì íàòí³é òåì iåðàòð³ iðîòýäî ì 24 åïä.

Í ³äǟòðâæääí³ ñóñ i áíç³_ áóëè á³äëëð³ áèéíðëñ-
ðíâòþ ðë ì àø è í è äëý ñòð³÷éíâíâí ëëðòý “TTC
1200”. Á³äëëð³ ñòð³÷éè áóëè áeñó øáí³ i ðë 25 °Ñ
íà i íâ³ðð³. Òíâù è íà áeñó øáíèð ñòð³÷éê ñêëàäæäà~
~30 i è i äëý åéëåððíë³ðó, ~60 i è i – äëý áí i ðð.

Í åñïå÷åí³ ñòð3÷èé ì 1°äíóâàëè çà äíï 111-åíþ åâéooì 11í ëäéooâæüííí ì àøèí è "Jumbo 30" ç 11äàëüøèì 16 ëäì 1³íóâá1íýì ó 3çîñòàðè÷111ó ï ðåñ "IL4008-PC".

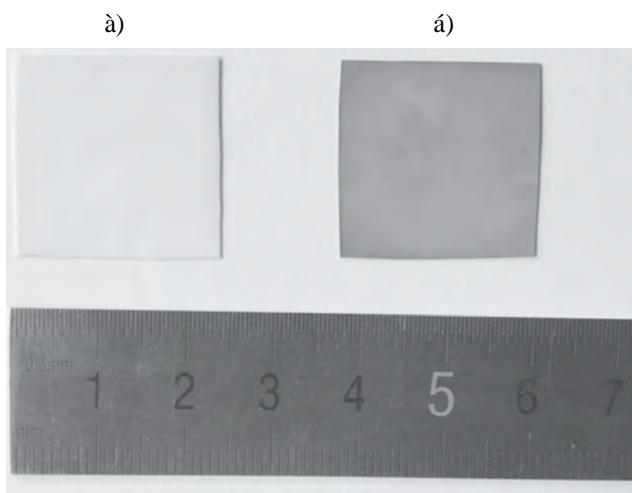
0,1 μ m a) 8YSZ

Đèn 2. Ô Å Ì ç î á ð à æ á í í ý â è ö ³ ä í è ö ì à ö å ð ³ à è ³ á :
à) -NiO; á) -8YSZ

Í à i³â ê i³ð ë è n i³ê à è è ó i i³ð ð y i³é i å³ “1600 VMK” ô³ð i è Linn High Term, Í³ i å³ ð è í à. Í³ ð ö a ñ n i³ê à í y a³ á ã ã a ñ y ó ä à å ã ð à i è: i å ð-ø è é å ð à i i - a³ ä i³ ð è p h a ì i y ï ð ã ã a ì³ ð i è ñ ë e à i ï-å è o (i i è³ i å ð-ç à y ç è à ò à i è ñ ð è ô³ è à ð i ð) i ð è ð à i i å ð à ð õ ð³ 450 °N; ä ð õ ä è é å ð à i - è³ i ö ã ã ñ i³ ê à í i y i ð è ð à i i å ð à ð õ ð³ 1400 °N. Ä e y ç á å ð-æ á i i y i è à i å ð i ñ ð³ i à i³ â ê i i ð ð i è ï ð i³ è à í i y i ð i â i à è è ç ä i ã ð õ è à i è i à a à i õ ð à æ á i i y i ç á å ð-oo, ä è à ñ i å, i³ æ ä i ð i³ ä è è à i è.

Đåçóë üòàòè òà ñô i áâi âi ðåí í ý

Äëÿ $\hat{A}^3\ddot{A}^2\ddot{A}^1\ddot{O}\ddot{B}\ddot{A}\ddot{A}^1\ddot{I}\ddot{Y}$ $\ddot{O}\ddot{A}\ddot{A}\ddot{E}\ddot{E}\ddot{I}^3\ddot{A}^3$ $\ddot{N}\ddot{I}^3\ddot{E}\ddot{A}\ddot{A}^1\ddot{I}\ddot{Y}$ $\ddot{N}\ddot{I}^3\ddot{I}\ddot{I}\ddot{-}\ddot{A}\ddot{O}\ddot{E}\ddot{O}$ $\ddot{A}\ddot{E}\ddot{A}^1\ddot{O}\ddot{I}\ddot{A}\ddot{E}\ddot{Y}\ddot{E}\ddot{E}$ $\ddot{A}\ddot{I}\ddot{I}\ddot{A}^3$ $\ddot{A}\ddot{E}\ddot{A}^2\ddot{E}\ddot{O}\ddot{D}\ddot{I}\ddot{E}^3\ddot{O}$ $\ddot{I}\ddot{E}\ddot{O}\ddot{D}\ddot{A}\ddot{I}\ddot{I}\ddot{I}$. Äëÿ $\ddot{A}\ddot{I}\ddot{I}\ddot{A}^2\ddot{O}\ddot{-}\ddot{I}\ddot{I}\ddot{N}\ddot{I}^3\ddot{Y}$ $\ddot{A}\ddot{O}\ddot{E}\ddot{I}$ $\ddot{A}\ddot{E}\ddot{E}\ddot{I}\ddot{D}\ddot{E}\ddot{N}\ddot{O}\ddot{A}\ddot{I}\ddot{I}$ 10 $\ddot{N}\ddot{O}\ddot{D}^3\ddot{-}\ddot{I}\ddot{E}$ NiO–8YSZ (ó $\ddot{N}\ddot{I}^3\ddot{A}\ddot{A}^3\ddot{A}^1\ddot{I}\ddot{\phi}\ddot{A}^1\ddot{I}^3$ 60:40:1 àñ. %), äëÿ $\ddot{A}\ddot{E}\ddot{A}^2\ddot{E}\ddot{O}\ddot{D}\ddot{I}\ddot{E}^3\ddot{O}\ddot{O}$ – 10 $\ddot{N}\ddot{O}\ddot{D}^3\ddot{-}\ddot{I}\ddot{E}$ 8YSZ. $\ddot{N}\ddot{O}\ddot{D}^3\ddot{-}\ddot{E}\ddot{E}$ $\ddot{A}\ddot{O}\ddot{E}\ddot{E}$ çà-
ëä $\ddot{A}\ddot{I}\ddot{I}\ddot{A}^3\ddot{I}\ddot{A}\ddot{A}^1\ddot{I}^3$ 3 $\ddot{N}\ddot{I}^3\ddot{A}\ddot{A}^1\ddot{I}^3$ çà $\ddot{I}\ddot{A}\ddot{O}\ddot{I}\ddot{A}\ddot{E}\ddot{E}\ddot{I}\ddot{P}$, $\ddot{I}\ddot{I}\ddot{E}\ddot{N}\ddot{A}\ddot{I}\ddot{I}\ddot{P}$
åè ù å. Öîåù è íè çðàçê³â $\ddot{I}\ddot{I}\ddot{N}\ddot{E}\ddot{Y}$ $\ddot{N}\ddot{I}^3\ddot{E}\ddot{A}\ddot{A}^1\ddot{I}\ddot{Y}$ $\ddot{N}\ddot{E}\ddot{E}\ddot{A}\ddot{A}\ddot{E}\ddot{E}$
~250 òà ~400 $\ddot{I}\ddot{E}\ddot{I}$ äëÿ $\ddot{A}\ddot{E}\ddot{A}^2\ddot{E}\ddot{O}\ddot{D}\ddot{I}\ddot{E}^3\ddot{O}\ddot{O}$ 3 $\ddot{A}\ddot{I}\ddot{I}\ddot{A}^2\ddot{O}$,
 $\ddot{A}^3\ddot{A}^2\ddot{A}^1\ddot{A}^3\ddot{A}^1\ddot{I}$. Bé åèäííç ðèñ. 3, $\ddot{I}\ddot{D}\ddot{I}\ddot{A}\ddot{E}\ddot{A}^1\ddot{I}$ $\ddot{C}^3\ddot{C}\ddot{A}\ddot{A}\ddot{D}\ddot{A}\ddot{A}\ddot{A}^1\ddot{I}\ddot{Y}$ $\ddot{I}\ddot{E}\ddot{A}\ddot{A}\ddot{D}\ddot{I}\ddot{I}\ddot{N}\ddot{O}\ddot{D}^3$ $\ddot{I}\ddot{E}\ddot{D}\ddot{A}\ddot{I}\ddot{I}$ $\ddot{N}\ddot{I}^3\ddot{A}\ddot{A}^1\ddot{I}\ddot{E}\ddot{O}$ $\ddot{I}\ddot{E}^3\ddot{A}\ddot{I}\ddot{E}$
åèäêòðîë³òò (ðèñ. 3à) 3 àííäö (ðèñ. 3á) íå åè íè-
êæëí.

Đèñ 3. Çîáðàæåí í ý ñï å÷åí èõ çðàçê³â åëåêòðîë³òó (à) òà àí îäó (á)

òèâáíî âïëèéíòòè íà çìåíøåííÿ çàäääëüüíîç áàð-
òòñò³ ñëñòåìè.

Í àñðööí í è ëðîëëí ì áóëë í ñòâàíðåá í yí áððäà³ í ð-í íââí àíâäó. Äëÿ öüüââí áóëëë âèâàíðââëåí³ ðòðë ðòë í è ñòð³÷íê. Â yéïñò³ ñòðòí î çíí³ì àþ÷íââí øàððö áóëë í âðâàí ì 3 ñòð³÷éè NiO; â yéïñò³ àíââó-í³äéëàäéè – 15 ñòð³÷íê NiO-8YSZ (60:40- ì àñ. %); â yéïñò³ àíââí ìââí ððíéë³í íâëüí ìââí øàððö (ÀÔØ) – 3 ñòð³÷éè NiO-8YSZ (40:60- ì àñ. %).

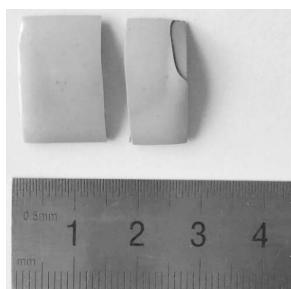
Ì³æ ñíââí þ ñòð³÷éè áóëëë íí³äíàí³ çà ì åòâàé-éëí þ, í ièñàí ì þ ó íííâððâíüüíò ðíçä³ë³ ç íí-ääëüø ðòë í èäí³íóââí íyí ì 2 ñòð³÷íê äéëâèððíë³òò 8YSZ ç³ ñòðíðí ì è ÀÔØ. Ñí³ëàí íy í ðíââëëëë çà ìââíàéââàé ì è ðåæëàíàíë, ù í³ äëÿ ëðâàí ì èð øàððâàíââó òà äéëâèððíë³òò. Äð³ì, yé äèéâí ì ç ðèñòí íé³â 4â³ 4â, âíâñë³äíê ïðíöâñ³â ñí³ëàí íy íâí³âéëí ì³-ðíê ä³äáóëíñü ííðóøåí íy íðíüüí ëèàíàðí ìñò³ ç ìíæëëâàé ì ðíçøàððâàí íyí äéëâèððíë³òò ä³ä-àíââó. Í ðè ñí³ëàí í³ ëðâàí ì èð øàððâàíââó òà äéëâèððíë³òò íðíâëëàí ìå äèíèëëâëí, ù í ó ñââí þ ÷åððåò ìíæå ñâ³ä÷èðò íðí ïðâàéëëüí ì í³ä³äðâ-íéè ðåæëàé ì ä³äíàëëó íðâàí ì³÷íèð çâ'ýçíê. Í ïðó-øåí íy íëàíàðí ìñò³ íðè ñí³ëüí ìó ñí³ëàí í³ ñí³ ñí³øøå ìíæå áóðë íí³ñííâí ðíçíéëåþ ñíââëëë ì è ì è. Ñòñíæ³ ðåçöéëüòàòë áóëëë çíâéäâí³ ãëððâàðòð³ [13]. Ó íàøí ìó âëíàëëó í³ñëëy âëëâí-ðâí íy íí³ì åðð çâ'ýçéë, ñòð³÷éè çâëëë øà°ðüñy ííðóâàòë ì è, àð³ì, yé³ òú³ëüí þ þ ðüñy ó íðíöâñ³ ñí³ëàí íy. Íðæå, íà øàëëëñòë ñíââëëë ãëëëëëëë íå ëëøå ìàððåð³ëë (í³ëëëü ÷è õëðëëí í³é, àââí íðí ñòí ì³ø), àëâ³ ðíçí³ð ðà ìíðò íëëâí³ë³ çâëëë øéí-ââí ìíðâàðòñò³. Öå ó ñââí þ ÷åððåò ííðâàðâð³ çíâ-ðíâæåâí íy íðâàéëëüí èðò ðåæëàí³â ñí³ëüí ìââí ñí³ëàí íy íàí³âëí ì³ðëëë c ãððäà³ íðíë ì àíââí ì.

Áöéî çðîáæáí î íðèïóùåí íý ù íäí çìåí øåí íý
 øåéæéíñò³ íàäð³åàí íý o íðîöåñ³ ní³éàí íý. Ó i-
 íåðääí³ð áîñë³äàö i è åééíðèñòíåôåäéè øåéä-
 ê³ñòü íàäð³åàí íý 200 °Ñ/ãäá. Íðè níðîá³çìåí øè-
 ðè øåéæé³ñòü äí 100 °Ñ/ãäá åâæéíñü å çíà-í³é
 i ³ð³ óíéè íóðè i íðóøåí íý iðæáíðíñò³ níðå-å-
 íéðo íàí³åéí i ³ðíê (ðèñ. 4â, 4â). Íðîðå, ðóéíó-
 åàí íý âñå æ ðàéíæ å³äáóëíñü. Çìåí øåí íý øåéä-
 êíñò³ äí 50 °Ñ/ãäá íá åè íðåâäééíñü ííå i ³å-
 ñííñòåð³åäéíñü ð³çíèö³ç i íåðääí³í àíñë³äí i),
 ú í, ó ñâí þ -åðåö, níííóéäéí äí i íäæëüø íåí i í-
 øóéó ù íäí åèð³øåí íý ö³ç, íðîáæáí è.

Ó ë³ðåðàðåðóð³ áðéë è ç í àéååí³ äåáí³ ù î åí ðååó-
ëþ âàí íý ð³âíý óñäæè è ýê ÷åðåç äí åàååáí íý i-
ðíóðåíðþ åà-³â [3], ðåè ³ ÷åðåç i í i åðååáí³é å³ä-
íæ þ åàí íý åèò³äí èò i àòåð³äë³â [16].

Þê áæáð cäääóðâè îñü àè ù å, ó àè iäæéô ñòð³÷êî-
âîâî ëèòòöy îðääí³÷í³ çâ'ýçóþ÷³ (iîë³ iåð òà iëæ-
ñòð ð³èðâîð) i ïæëéâî ðïçö³í þâðòð ðâðéîæ ³ ýê
i iðîòðâîðþâð³, ýê³ ó iðîòðñ³ n i³éâá íý àèäæéý-
þðùñy. Íðæå, áðéî çðîáæåí i ððéiðùåí íý ñòî-
ñîâí i ðâððöþâðí íý à i ñòð àðð³äí iâî i ðîøéó
òà i ië³ i åðð çâ'ýçéè ó ñòñ iâíç³ aëéæððîë³ðó, ù i, ó
ñâîþ ÷ððð, i àëé i åçì åí øðð èéâî ñðâæéô. Áðæ-
éèâî i à i 'ýðòðò, ù i aëéæððîë³ð Ê Ë Ê i àº aððòð
i àèññ i àëüí i ù 3ëüí i è i 3 aæç i åí i ðî i èé i è i.

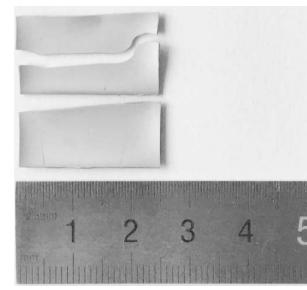
Äåà ðè i è ñöñïåíç³é äéåéòðîë³ðó ç ðç³í è i
 åì³ñòî i ï i ðî øéó ðà i i è³ i åðó áóëè i ðèäiòiå-
 èäí³: ðè i 1 – 20 å i i ðî øéó 8YSZ + 4 å i i è³ i åðó;
 ðè i 2 – 30 å i i ðî øéó 8YSZ + 6 å i i è³ i åðó. Öðå-
 äéò³é i à ñöñïåíç³ý äëý åéäéòðîë³ðí i ñòð³-êè,
 ýèå åééñiðèñòiåðåäæñü ó i i åðååä i 3ð aïñè³äàð,
 åì³ù öååäè 30 å i i ðî øéó 4 å i i è³ i åðó. Nöñïåíç³é
 áóëè å³äéèòð³ ðà åéñòøåí³ çà i åðiäéèé i þ, ù i ³ å
 i i åðååä i 3ð aïñè³äàð. I i 2 ñòð³-êè ç êiæí i åå
 ðè i öñöñïåíç³é áóëè i åiåñå i 3 í å åðåä i 3ð i å i -
 äè ç å i éò AÖ Ø. Øåéäé³ñòü i åð³ååä i í y i ðè
 ñ i 3éå i i 3 ñéèäåäè 100 °N/å i å. Ç ðèñ. 5 åéä i i,
 ù i ç i 3 i å ñéèäåäó ñöñ i åíç³é åéäéòðîë³ðó ååù i
 å i èé i i òéà i å i èé i i ñòü ñ i å å i èé i å i èé i i
 ð i è. 2 i i å³ð i i, öå ñòðåé i i ñü å åðåç ç i 3 i 0 ø åéé i i
 öñåäæóåå i i y åéäéòð i e³ðó. Ö åé i åäéó åéé i ðèñ-
 å i i y åéäéòð i e³ðó ç ñöñ i åíç³é, ðè i 0 (ðèñ. 5 a)

à)

á

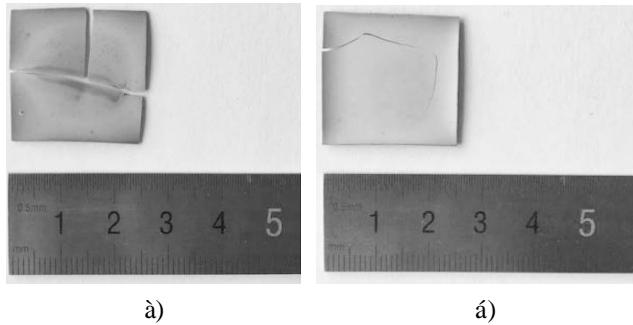
â

ā)

Déñ 4. Çîåðâæáí íý ñáì³åéî í ³ðîéñ ñíå-å-íèð
íðè òåì í åðåòòð³ 1400 °Ñ ç ðçí íþ øåéæ-ñòþþ íáðååàá íý:
å, á – 200 °Ñ/åíä; á, ä – 100 °Ñ/åíä.

í à i³âéî i³ðéâ çðóé í óâàéëñü. Á³ëü ø á ðíâî, áéâéð-ðíé³ð áóâ í åù³ëü í è i³ iðí i³ñéââ ð³äé íó. Áéâéð-ðíé³ð ç ñóñïáíç³ ðè íó 2 (ðéñ. 5á) íå iðí i³ñéââ ðíâ ð³äé í è. Í à i³âéî i³ðéâ ç éíâî âééí ðèñòáí íý i³ ðíâ ð³áóëâ çðóé í îââáíà - áíâ íà âñâ æ çáâðâæéà

Đèñ 5. C̄iā ðâðæáí iý n̄iäð-áíèø iáì³âéâi i³ðîé
ç åéåâðòði è³ðà i è äèåði ðâéäi i è c ðç³i èø ðè i³â n̄oñiåíçé
à - ðè i 1; á - ðè i 2

ñâîþ iëàíàðíñòü. 2 i ïâ³ðíî, ðóé íóâàí ïý ãäáó-
ëîñü ÷åðåç íåäîñòàòíþ i³öí³ñòü ñà i ïâî àí îäó.
Àèð³øåíý õ³° iðíáéåì è ° i ïæèéàè i ÷åðåç
íåâáå çá³ëü øåíý ðiâùè íè àí îäíî _ ië³âéè, ù i
iëàíó°ðuñý iðåðå³ðèòé ó íåñòóíý ï³é ðíáíò³.

Âèñí î âêè

1. Â³äïðàöüîâàíî ìåòîäèéó âèäîòîâëåíï
àíîäó-íîñ³ÿ òà åéäåêòðíë³ðó-íîñ³ÿ ìåòîäàí ì
ñòð³-éîâàíâí èëòöy. Â ðîâàíò³ âééîñðèñòîâôåâñý
ääøåâøøé è íë³ìåð-çå'ÿçéà – åòèëöåëþéïçà, ù î
ì àº ïîçèòðåíî äïëèíòðè íà çíèæåíï ý çàääëü-
íî, âàðòðîñò³ Ê Í È.

2. Đíčđôđâæá í ãðâä^{3º} íòíéé áíâ, yêèé ôâè-đè÷íâ ° òðè øàðîâè ì: ñòðóì í çí³ì àþ÷èé øàð çí³éâëþ, áíâ-í³äéëàæâà ç NiO-8YSZ (60:40-ì àñ. %), áíâáíéé ôóíéö³í àëüíéé øàð ç NiO-8YSZ (40:60-ì àñ. %). Âéèíðèñòàí íý ñòðóðéòðíí íí-đè ì³çíâàíâáí àíâó ìà° ííçèòèâáí âïëèíóðè íâåâòðèàí³ñòü ðà ñòðóðéòðóðíó ñòàá³ëü í³ñòü óñ³í êí ì³ðéè.

3. Ñō î ðí óëü íâá í î ðâé î í áí àäö³ ï ù íâ í
ñí³ëü íâá ñí³éá í ý íà í³âé î í³ðí é (âí íâ òà áéâé-
ððí³ò), áéá ï ðâáé áí è õ íâ ðó ï íâ ñ ð³ ëíâ íâ í
ëé ðò ÿ. Í ð³éò ðüñý, ù í óíéé í ðó ì í ðó ðâí í ý
íéá íâ ðí íñ ñ ñí ðâ ãí è õ íà í³âé î í³ðí é áâä ñ ðüñý
÷ ãðåç ç íâí ðâí í ý ðâé áéâ ñ ð³ íà ð³âá í ý í ðé
ñí³éá í³ òà ðâá ñ ðâé ï í â ñ ð³ ñ ñéâá ï ðé ñ ñ ð-
íâíç³ áéâé ðí³ ðó.

REFERENCES

[NÍ ÈÑÎ ÊË²ÒÅÐÀÒÓÐÈ]

THE DEVELOPMENT OF MANUFACTURING ROUTES FOR SOFC ANODE AND ELECTROLYTE VIA TAPE-CASTING METHOD

Polishko I.O., Brodниковський Я.М., Ivanchenko S.E., Lysunenko N.O., Brodниковський Д.М.,
Brodниківська І.В., Baranovskyi D.I. Brychevskyi M.M., Vasylyev O.D., Ragulya A.V.,
Belous A.G., V'yunov O.I., Yanchevskyi O.Z., Kovalenko L.L., Solopan S.O.

The tape-casting technique is recognized as one of the most perspective techniques for mass-production of solid oxide fuel cells (SOFCs). In order to reduce the cost of SOFC manufacturing process the ethyl cellulose was proposed as a binder for preparation of tape-casting slurries. Using the ethyl cellulose, the anode-support and the electrolyte-supports have been successfully produced with tape-casting technique and subsequent sintering.

The structure optimization of anode via creating its gradient structure was carried out. The sintering modes for co-sintering of anode and electrolyte layers was developed.

It is expected that delamination- and warping-free half-cells might be achieved via optimizing electrolyte slurries composition and heating rate at sintering.